

Úřad vlády České republiky

Ministr pro lidská práva, rovné příležitosti
a legislativu a předseda Rady vlády pro koordinaci
boje s korupcí

Sine 34/2015-OKK

V Praze 20. července 2015

Výtisk č.:

Stanovisko

Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů

I.

K celkovému zaměření návrhu

Předkladatelem návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů, je ministr průmyslu a obchodu. Spolupředkladatelem je ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu. Návrh reaguje na dosavadní nedostatečnost právní úpravy, která má za následek, že státní podnik nemá povinnost definovat kritéria pro hodnocení účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti, nestanovuje povinnost vést v účetnictví odděleně určený majetek, neupravuje problematiku zvyšování a snižování kmenového jmění státního podniku a neupravuje postup při sloučení, splynutí či rozdělení státních podniků. Dalším důvodem předložení novely je, že platná právní úprava postavení a činnosti státních podniků již neodpovídá současné etapě hospodářského rozvoje. Zákon o státním podniku je také třeba uvést do souladu s novými obecnými právními předpisy, které upravují postavení právnických osob a jejich orgánů, zejména pak se zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a zákonem č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Obecným cílem této novely je přesné vymezení postavení, kompetencí a odpovědnosti ředitelů a členů dozorčích rad státních podniků a vztahů orgánů podniků k jejich zakladatelům a stanovení základního souboru práv a povinností podniku představující obsah práva hospodařit s majetkem státu.

II.

Vztah k vládní protikorupční politice

Předkládaná novela není výslovně zmíněna v protikorupčních dokumentech vlády Bohuslava Sobotky (Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2015 až 2017 a Akční plán boje s korupcí na rok 2015). V rámci projednávání Plánu legislativních prací vlády na rok 2015 byl zmíněný návrh s ohledem na souvislost s širším úkolem „Strategie vlastnické politiky státu“ obsaženém v Akčním plánu boje s korupcí na rok 2015 zařazen mezi právní normy, které budou projednány Radou vlády pro koordinaci boje s korupcí (dále jen „Rada“).

Smyslem navrhované právní úpravy je kromě jiného omezit korupční rizika tím, že budou upřesněny zejména:

- definice státního podniku,
- postavení, kompetence a odpovědnost statutárního orgánu,
- postavení, kompetence a odpovědnost dozorčí rady,
- podmínky, za kterých může státní podnik nakládat s jiným než určeným majetkem, a to i s přihlédnutím k dodržování pravidel hospodářské soutěže a pravidel veřejné podpory,
- obsah institutu práva hospodařit s majetkem státu určením konkrétních práv a povinností, které státní podnik ke svěřenému majetku státu má,
- působnost zakladatele vůči státním podnikům zejména z hlediska monitoringu a kontroly nakládání s finančními prostředky a hospodaření s majetkem státu,
- pravidla regulace nakládání s majetkem státního podniku v likvidaci, s cílem snížit počet likvidovaných státních podniků a zvýšit objem likvidačních zůstatků převáděných do aktiv státního rozpočtu,
- úprava přeměny podniku,
- zvyšování a snižování kmenového jmění státního podniku,
- konkurenční doložka pro ředitele státního podniku, jeho zástupce a členy dozorčí rady včetně sankcí za její porušení,
- úprava práv a povinností zakladatele s důrazem na vymezení obsahu statutu státního podniku (např. zásady nakládání s majetkem podniku, zásady obchodního vedení, hlavní zásady řídicí a kontrolní činnosti), dohledem na řádný výkon práva hospodařit s majetkem státu (hospodárné, účelné a efektivní využívání majetku),
- zavedení povinnosti sledovat určený majetek v účetnictví odděleně na samostatných analytických účtech.

III.

Způsob projednání návrhu

Mezirezortní připomínkové řízení bylo zahájeno dne 2. února 2015 a ukončeno dne 2. března 2015. Do současné doby se nepodařilo vypořádat rozpory s Ministerstvem financí (MF), Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových (ÚZSVM), Ministerstvem zemědělství (MZe) a Krajským Úřadem Moravskoslezského kraje. Nevypořádané zásadní připomínky vznesené Krajským Úřadem Moravskoslezského kraje jsou téměř identické s připomínkami Ministerstva zemědělství, stejně jako připomínky ÚZSVM s některými připomínkami Ministerstva financí.

MF požaduje, aby vztah mezi ředitelem a podnikem nebyl pracovněprávní; odpovědnost a jiné aspekty výkonu funkce ředitele a jeho zástupců by se měly přiblížit, resp. byly totožné jako u členů orgánů obchodní korporace. Prosazuje, aby i odpovědnost za újmu způsobenou podnikem u členů dozorčí rady, ředitelů podniků a jejich zástupců byla shodná jako u členů orgánů obchodních korporací, tedy v rozsahu daném občanským zákoníkem, v zásadě neomezená co do výše. Předkladatelé novely zákona s požadavkem MF nesouhlasí. Jednalo by se o průlom do dosavadní právní úpravy postavení podniku a jeho orgánů i s ohledem na specifický charakter státního podniku zahrnující značnou ingerenci zakladatele spojenou s vyšší mírou regulace společně s výrazně nižší hladinou finančního ohodnocení činnosti orgánů podniku.

MF shodně s ÚZSVM požadují povinné upřednostnění bezúplatného převodu nemovitého majetku podniků ve prospěch ÚZSVM, a neprojeví-li tento úřad o majetek zájem, následně ve prospěch organizačních složek státu a jiných státních organizací. Důvodem má být údajně hospodárné využití vybraných věcí z majetku podniku v rámci státu jako jejich vlastníka. Předkladatelé novely uvedené připomínky neakceptovali. Hodnotí je tak, že vycházejí z nevyslovené a ničím nepodložené teze, že státní podniky a jejich zakladatelská ministerstva nakládají s nemovitým majetkem, stane-li se v průběhu činnosti podniku nepotřebným, v rozporu se zájmy státu a nezohledňují jeho potřeby. Připomínky tak směřují k omezení právní osobnosti státního podniku v jednom z jeho základních atributů podnikatelské činnosti, a to sice nakládat s majetkem státu ve své plné odpovědnosti (§ 2 zákona). Také sledují omezení práva zakladatele schvalovat dispozice s majetkem podle § 17 odst. 2 stávající i navrhované právní úpravy. Připomínky ponižují postavení státního podniku k postavení organizační složky státu, která ovšem nemá právní subjektivitu (osobnost). MF navrhované legislativní opatření překračuje rámec právní úpravy postavení ÚZSVM, vymezené v zákoně č. 201/2001 Sb., neboť podle tohoto zákona nemá ÚZSVM plnit funkci centrálního sběrného místa nepotřebného majetku státu.

ÚZSVM požaduje, aby bylo stanoveno, že podnik se může nechat zastupovat před soudy, rozhodčími orgány, správními úřady a jinými orgány ve věcech týkajících se majetku, ke kterému má právo hospodařit, Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových, a to v případech a za podmínek stanovených zákonem č. 201/2002 Sb., o ÚZSVM. Požadavek opírá o domněnku, že by mohlo dojít k výrazné finanční úspoře v nákladech za právní zastupování státních podniků. Předkladatelé novely požadavek ÚZSVM neakceptovali mj. i z důvodu, že dle zadání předsedy vlády měla být novelizována především ta ustanovení zákona, která v praxi působí problémy při výkonu kontrolní činnosti NKÚ. Přílišný rozsah novely by směřoval k přípravě zcela nového zákona. Dále není zřejmé, jaká by byla výše úspor a případných dodatečných nákladů.

MZe společně s Krajským úřadem Moravskoslezského kraje požadují, aby trvale nepotřebné pozemky pod pozemními komunikacemi II. a III. třídy a místními komunikacemi bylo možno převést pouze se souhlasem zakladatele na vlastníky těchto silnic, kterými jsou územní samosprávné celky (ÚSC). Předkladatelé novely míní, že současný § 16 odst. 9 (v novele § 16 odst. 8) dostatečně pokrývá zákonem a veřejným zájmem opodstatněnou možnost bezúplatně převést na ÚSC pozemky pod komunikacemi druhé a třetí třídy se souhlasem vlády. V případě změny procesu by vláda ztratila možnost dbát na to, že bude převáděn vždy jen ten nezbytně nutný nemovitý majetek státu, který ve veřejném zájmu ÚSC potřebují.

K návrhu zákona přijala své stanovisko pracovní komise předsedy Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí k hospodárnému nakládání s majetkem státu, která se sešla dne 11. 5. 2015. Obsahem stanoviska pracovní komise jsou následující doporučení: „1. vítá navrhované rozšíření odpovědnosti ředitele státního podniku, resp. člena dozorčí rady, až do výše 4,5 násobku jeho měsíčního příjmu jako základní východisko navrhované právní úpravy a ponechává na rozhodnutí Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí další možné zpřísnění této odpovědnosti; 2. považuje za žádoucí, aby předkladatel rozšířil novelizované znění § 17b odst. 5 návrhu zákona ve smyslu povinnosti dozorčí rady projednat výstupy auditorických zpráv a přijímat na jejich základě opatření.“ Návrh byl 14. května 2015 předložen ve verzi pro jednání vlády a bude projednán Legislativní radou vlády.

IV.

Návrh změn

Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí v souladu s přijatým stanoviskem pracovní komise k hospodárnému nakládání s majetkem státu ze dne 22. května uplatňuje k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů, následující stanovisko:

- 1) vnímá navrhované rozšíření odpovědnosti ředitele státního podniku, resp. člena dozorčí rady, až do výše 4,5 násobku jeho měsíčního příjmu jako významný nově zaváděný protikorupční prvek navrhované právní úpravy, nicméně ponechává na předkladateli další možné zpřísnění této odpovědnosti směrem ke stanovení vyššího násobku měsíčního příjmu, současně ale nepovažuje úplnou shodu s úpravou v zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích za vhodnou, jednalo by se o průlom do dosavadní právní úpravy postavení podniku a jeho orgánů i s ohledem na specifický charakter státního podniku zahrnující značnou ingerenci zakladatele spojenou s vyšší mírou regulace společně s výrazně nižší hladinou finančního ohodnocení činnosti orgánů podniku;
- 2) považuje za žádoucí, aby předkladatel rozšířil novelizované znění § 17b odst. 5 návrhu zákona ve smyslu povinnosti dozorčí rady projednat výstupy auditorických zpráv a navrhopvat na jejich základě opatření, která provádí ředitel.

V.

Závěr

Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí doporučuje vládě v souladu s článkem 4 odst. 2 písm. a) Jednacího řádu Rady pro koordinaci boje s korupcí schválit materiál „*návrh zákona, kterým se mění zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů*“ po zapracování připomínek uvedených ve stanovisku Rady.

Jiří Dienstbier v.r.

ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu
a předseda Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí